

Juni 2016

SNS ANALYS

nr 37

Spelar jämställda riksdagsmän någon roll?

TIDIGARE FORSKNING har visat att kvinnor är mer intresserade av vissa politiska frågor, som omsorgs- och familjefrågor.

Anledningen brukar sökas i den samhällliga arbetsdelningen mellan kvinnor och män, där kvinnor är mer involverade i omsorgsarbete, vilket anses ge skillnader i erfarenheter som sedan utvecklas till olika politiska preferenser.

Men vad händer om män i högre grad får tillgång till det som traditionellt varit kvinnors erfarenheter? Utvecklar de starkare politiskt intresse för frågor som hört till kvinnors domän?

Den här skriften undersöker empiriskt om riksdagsledamöternas politiska intresse för kvinnors traditionella frågor påverkas av föräldraledighet under deras riksdagsperiod. Analysen baseras på unika data över riksdagsledamöternas föräldraledighet kombinerad med data från Riksdagsundersökningarna, Göteborgs universitet.

KVINNLIGA LEDAMÖTER ÄR MER INTRESSERADE AV SOCIALA FRÅGOR OCH FAMILJEFRÅGOR.

Kvinnliga ledamöters starkare intresse för dessa frågor påverkas inte av föräldraledighet under riksdagsperioden, vilket tolkas som att kvinnor socialiseras in i att bli intresserade av dessa frågor redan tidigare i livet.

TENDENS TILL ATT MÄNS INTRESSE FÖR SOCIALA FRÅGOR ÖKAR OM DE VARIT FÖRÄLDRALEDIGA UNDER RIKSDAGSPERIODEN. För manliga riksdagsledamöter märks emellertid en tendens till att deras intresse för sociala frågor ökar om de varit föräldralediga under sin tid som riksdagsledamöter.

FRUKTBART ATT SKILJA KÖN OCH OMSORGSERFARENHET ÅT I ANALYSER. Det ger möjlighet att upptäcka om män och kvinnor påverkas olika, vilket kan vara viktigt både för policy och forskning.

FÖRFATTARE

Helena Olofsdotter Stensöta, docent i statsvetenskap vid Göteborgs universitet
E-post: helena.stensota@pol.gu.se

SNS ANALYS En stor del av den forskning som bedrivs är vid sin publicering anpassad för vetenskapliga tidskrifter. Artiklarna är ofta teoretiska och inomvetenskapligt specialiserade. Det finns emellertid mycket forskning, framför allt empirisk och policyrelevant sådan, som är intressant för en bredare krets. Målet med SNS Analys är att göra denna forskning tillgänglig för beslutsfattare i politik, näringsliv och offentlig förvaltning och bidra till att forskningen når ut i medierna. Finansiellt bidrag har erhållits från Jan Wallanders och Tom Hedelius Stiftelse. Författarna svarar helt och hållet för analys, slutsatser och förslag.

Forskning om kvinnors politiska representation har länge intresserat sig för huruvida kvinnor företräder särskilda intressen i politiken och längs vilka processer detta i så fall sker. Frågan initierades av Anne Phillips genom hennes argument om ”närvarons politik”.¹ Phillips tar avstamp i att kvinnor i dagens samhälle som grupp har annorlunda erfarenheter än män och menar att dessa erfarenheter bara kan få politisk betydelse om just kvinnor, det vill säga de som tillhör gruppen och delar dessa erfarenheter, bereds närvaro i politiken. De erfarenheter hon talar om har sin grund i framför allt arbetsdelningen i samhället där kvinnor som grupp är mer involverade i omsorgsarbete än män, både privat och genom yrkesarbete. En rad ytterligare forskare och tänkare har betraktat just denna arbetsdelning mellan könen som en viktig grundbult för mäns överordning i samhället.²

I den här studien undersöker jag innehållet i Phillips tes närmare. Phillips ser skillnaden i kvinnors och mäns erfarenheter som relativt given. Hon diskuterar inte specifikt vad som händer om jämställdheten ökar och kvinnors och mäns erfarenheter blir mera lika. Vidare utgår hon från att politiska delegater tar med sig sina erfarenheter in i politiken, men hon inrymmer inte möjligheten att det även sker socialisationsprocesser som påverkar vad kvinnor och män representerar, när de har tagit plats i politiken.

Om vi utgår från att erfarenhet av traditionellt kvinnliga aktiviteter är viktiga för att kvinnliga riksdagsledamöter ska föra fram kvinnors intressen, vad händer då när män tar del av kvinnors traditionella erfarenhetsvärldar i ökande grad – exempelvis genom att ta ut mer föräldraledighet och därigenom få erfarenhet av omsorgsansvar? Ökar det manliga riksdagsledamöters intresse för frågor som traditionellt betraktas som kvinnliga domäner?

Riksdagsledamöters intressen studeras

Analysen kombinerar registerdata över riksdagsledamöters föräldraledighet under riksdagsperioden med attityddata från

Riksdagsundersökningarna, som regelbundet genomförs av Göteborgs universitet (1985–2014). Jag undersöker empiriskt om riksdagsledamöternas föräldraledighet under riksdagsperioden påverkar deras intresse för sociala frågor och familje- och ungdomsfrågor – frågor som traditionellt intresserat kvinnor.

Förutom att problemet är teoretiskt intressant genom att det adresserar centrala delar i Phillips mycket inflytelserika teori, är det intressant ur ett policyperspektiv eftersom föräldraledighet generellt, och individualiserad föräldraförsäkring³ specifikt, ofta anses vara ett av de viktigaste politiska verktygen för ökad jämställdhet.

Sverige är ett utmärkt fall för att undersöka detta. Även om ett antal länder har infört föräldraledighet efter att Lissabonfördraget från 2002 uppmuntrat EU-länderna till det, är det i dagsläget få länder där män börjat utnyttja denna möjlighet – här ligger de nordiska länderna i framkant. Bland de nordiska länderna är det vidare framför allt Sverige som har omfattande attityddata från riksdagsledamöter över tid, vilket gör det möjligt att undersöka hur riksdagsledamöters politiska preferenser påverkas av föräldraledighet.

Representation av vad?

Forskning om kön och representation tar ofta avstamp i Hanna Pitkins (1972) teoretiska arbete där hon skiljer mellan deskriptiv, substantiv och symbolisk representation. Kvinnors *deskriptiva* representation refererar till kvinnors numerära andel i riksdagen och inom detta område har forskningen försökt bestämma orsakerna till att andelen kvinnor varierar i parlament världen över. Kvinnors *substantiva* representation handlar framför allt om skillnader mellan kvinnor och män när det gäller politiskt innehåll, det vill säga att kvinnor och män har olika politiska preferenser. Här har forskningen undersökt om det finns systematiska skillnader mellan kvinnor och män i politiken när det gäller vilka frågor de för fram eller hur de för fram dessa frågor. Den *symboliska*

Vad händer med mäns intresse när de tar del av kvinnors traditionella erfarenhetsvärldar?

¹ Phillips (1995).

² Pateman (1989); Jónasdóttir (1991); Engels (2010, ursprungligen 1877).

³ Individualiserad föräldraförsäkring innebär att dagarna öronmärks till respektive förälder.

representationen handlar om det viktiga symbolvärdet i att kvinnor finns representerade i politiken.

Denna rapport undersöker *substantiv* representation som skillnader i politiska preferenser hos riksdagsledamöter. Tidigare forskning om kvinnors substantiva representation innefattar dels en teoretisk diskussion om *varför* kvinnor som grupp bör representeras politiskt, dels empiriskt grundade analyser om *hur* olika mekanismer knyter ett visst politiskt innehåll till en viss grupp i olika kontexter.

Tesen om närvarons politik

Som nämndes i inledningen medverkade Anne Phillips starkt till den här forskningsinriktningen genom boken *The Politics of Presence* (1995) där hon argumenterade för att den traditionella synen att politiska representanter framför allt ska representera väljarnas åsikter, inte är tillräckligt för vissa gruppers politiska krav. Åsiktsrepresentation innebär att vem som helst med en viss åsikt kan representera just den politiska åsikten, oavsett personliga erfarenheter. Mot detta ställde Phillips det hon kallade ”närvarons politik” det vill säga tesen om att vissa gruppers politiska intressen bara kan föras fram av medlemmar av just den gruppen eftersom de delar gruppens specifika erfarenhet. Denna direkta erfarenhet behövs i politiken för att dessa gruppers krav ska vinna gehör.

Phillips teori är förankrad i diskussionen om hur politik skapas i det postmoderna eller post-socialistiska samhället. Nancy Fraser (1995) menar att man bör skilja mellan politiska strategier hos ”gamla” sociala rörelser, som arbetarrörelsen, och politiska strategier hos ”nya” sociala rörelser, som kvinnorrörelsen. Medan arbetarrörelsens politiska strategier syftade till att upplösa just de politiska skiljelinjer som den har sin upprinnelse i, nämligen socioekonomisk ojämlikhet, har ”nya” sociala rörelser också mål som måste infrias via helt andra strategier. Å ena sidan lyfter kvinnorrörelsen fram kvinnors socioekonomiska ojämlikhet, som att kvinnor får lägre lön för lika arbete, men också ”nya” politiska frågor, som att kunna kombinera lönearbete med att skaffa barn, eller erkännande av problem som är koppla-

de till kvinnors underordning, exempelvis sexuellt våld.

Forskare har beskrivit det som att kvinnors politiska krav befinner sig i ett dilemma. Ett dilemma mellan att kräva både likhet, i exempelvis ekonomiskt hänseende, och ett erkännande för olikhet, det vill säga att nya erfarenheter och politiska frågor erkänns.⁴ Det är dock viktigt att påpeka att dilemmat inte ligger i att dessa krav i sig vore oförenliga, utan uppkommer när dessa krav konfronteras med ett system som (ännu) inte har utrymme för dem. Kvinnorörelsens dilemma mellan likhet och olikhet kan förstås som att olikheten består av just de nya frågor som den aktuella gruppen för in i politiken, det vill säga *politiserar*. Precis som arbetarrörelsen politiserade frågor om arbete och kapital, politiserar kvinnorrörelsen frågor om omsorg och sexualitet som kan illustreras med devisen att ”det personliga är politiskt”, det vill säga att frågor om vem som gör omsorgsarbete i samhället och inom vilken sfär detta arbete görs – familjen eller den offentliga sfären – är politiska frågor.

Arbetsdelningen mellan könen motiverar kvinnors politiska närvaro

Det finns många olika grupper i samhället och Phillips argument för varför just kvinnor som grupp bör representeras i politiken, grundar hon i att det finns ett historiskt mönster i hur denna grupp utesluts från makt. Hon tar här upp den traditionella arbetsdelningen mellan kvinnor och män som gör att kvinnor får mer erfarenhet av omsorgsfrågor. Enligt Phillips befolkar kvinnor och män olika ”strukturella platser” i samhället, vilket ger en viss arbetsfördelning som leder till att kvinnor och män får olika erfarenhetsvärldar. Och det är detta som i förlängningen bildar basen för olika politiska krav mellan grupperna.

Fler teoretiker formulerade vid samma tid liknande idéer om att kvinnor som grupp bör ges plats i politiken. Iris Marion Young (1998) beskrev hur politiseringsprocessen där kvinnors intressen formades skedde inom kvinnorrörelsen. För Young var det alltså snarare erfarenheten av diskussion inom kvinnorrörel-

Enligt tesen om närvarons politik kan vissa gruppers politiska intressen bara föras fram av gruppens medlemmar

⁴ Wendt Höjer och Åse (1999).

sen som gjorde att kvinnor utvecklade andra intressen än män.⁵

Kvinnor och män har olika politiskt intresse

I den efterföljande forskningen har man empiriskt undersökt om det finns några substantiella skillnader mellan vad kvinnor och män representerar politiskt. En av de första nordiska studierna gjordes av Hege Skjeie (1992). Hon visade att kvinnor i Norge var mer negativa till pornografi och mer positiva till politik som gjorde det möjligt att kombinera familj och karriär. Lena Wängnerud (2015) har när det gäller Sverige också visat på skillnader i vad kvinnor och män representerar politiskt, exempelvis i frågor om jämställdhet och intresse för välfärdsfrågor, pornografi och sex timmars arbetsdag. Joni Lovenduski och Pippa Norris (2003) fann på liknande sätt att kvinnor var mer positiva till jämställdhet än män i det brittiska parlamentet, oavsett partitillhörighet och personliga egenskaper som ålder. Michele Swers (2001) har undersökt röstningsmönster i amerikanska kongressen och visat att kvinnor i högre utsträckning röstade för kvinnors intressen när det gällde kvinnors hälsa, abort, barn- och familje frågor, också oavsett partitillhörighet och personliga egenskaper. Denna forskning har sammantaget etablerat bilden av att det finns systematiska könsskillnader i politiskt intresse bortom partitillhörighet.⁶

Det bör tilläggas att skillnaderna är som störst när attityder undersöks, men att de blir mindre uttalade ju närmare konkreta politiska beslut man kommer. I en svensk studie har Christina Bergqvist, Elin Bjarnegård och Pär Zetterberg (2015) visat att klass varit viktigare än kön i diskussionerna om att införa individualiserad föräldraledighet inom det socialdemokratiska partiet 2005 och en anledning till att det reformförslaget inte drevs vidare. Liknande resultat framkommer för andra länder.

⁵ Nämnas bör också Williams (1998) och Mansbridge (1999), som båda teoretiserar kring varför kvinnor som grupp bör få plats i politiken.

⁶ Se också Beckwith och Cowell-Meyers (2007); Bratton och Rouse (2011); Childs (2006); Schwindt Bayer och Squire (2014).

Minskade skillnader i mäns och kvinnors politiska intresse

Nyare forskning om vad kvinnor och män representerar innehållsmässigt i politiken visar emellertid att dessa mönster kan vara på väg att förändras.⁷ Skillnaderna mellan vad manliga och kvinnliga parlamentariker representerar innehållsmässigt är mindre uttalade bland unga, välutbildade riksdagsledamöter, enligt flera amerikanska studier.⁸ Lena Wängnerud (2015) har när det gäller Sverige också visat på minskande skillnader mellan kvinnor och män, exempelvis i hur ledamöterna prioriterar utskottsval. Kathleen Bratton och Leonard Ray (2002) har för det norska fallet visat att manliga politiker i ökad grad kommit att intressera sig för politikområden som tidigare betraktades som ”kvinnoområden”, exempelvis barnomsorgspolitik. Sammantaget indikerar denna forskning att den solida uppdelning mellan kvinnligt och manligt i politiken som etablerats är på väg att luckras upp.

Det finns också forskning som specifikt undersöker manliga politikers preferenser och beteenden. Karen Kaufmann (1999) visade i en analys av amerikanska presidentval mellan 1952 och 1996 att mäns förändrade röstmönster särskilt i frågor om välfärd var en viktig orsak till förändrade skillnader mellan kvinnor och män. Vidare analyserade Michelle Barnello och Kathleen Bratton (2007) under vilka omständigheter som manliga politiker stöder frågor som traditionellt betraktas som kvinnofrågor och fann att etnicitet, utbildning, ålder och familjesituation påverkade mäns stöd för dessa frågor, men att samma faktorer inte på samma sätt påverkade kvinnors vilja att stödja frågorna.

Det finns också tidigare empirisk forskning som lyfter fram att personliga erfarenheter påverkar politiska ställningstaganden. Exempelvis har Ebonya Washington (2006) visat att manliga amerikanska politiker med döttrar är mer positiva till jämställdhet än manliga politiker utan döttrar.

⁷ Borchorst, Christensen och Siim (2002).

⁸ Baekgaard (2010); Griffin, Newman och Wolbrecht (2012).

Kvinnor är mer intresserade av sociala frågor och care-and-career policies

Minskade skillnader i politiskt intresse mellan kvinnor och män

Hur dessa processer förstås i tidigare forskning

Det finns även olika förslag på hur dessa förändrade processer kan förstås. Kathleen Bratton och Leonard Ray (2002) tolkade sina resultat som att politiska frågor har cykliska liv. Så länge kvinnor utgjorde en ny grupp i politiken behövde de legitimera sin närvaro genom att föra fram ”sina” frågor, men efter hand som kvinnorna etablerat sig i politiken minskade detta behov och frågorna blev på det sättet mer öppna även för andra aktörer att engagera sig i.

Iris Marion Youngs (1998) teori tar snarare utgångspunkt i de nya sociala rörelserna. Hon menar att processen då aktörer tar till sig ett specifikt politiskt innehåll bör ses som en deliberativ process på gruppnivå. Hennes förslag öppnar upp för att aktörer som inte delar kvinnors direkta erfarenhet av exempelvis arbetsfördelningen, men som har varit delaktiga i den politiska diskussionen inom kvinnorörelsen, kan ta till sig och föra fram kvinnors politiska intressen.

Kön och omsorgserfarenhet

I den här skriften går jag tillbaka till Phillips ursprungliga tes och försöker närmare förstå processerna som kopplar samman kön, erfarenhet och politisk representation. Phillips menade att det är kvinnors *direkta* erfarenheter i relation till framför allt den könsbaserade arbetsdelningen som gör att kvinnor utvecklar andra politiska intressen än män. Hennes syn på detta var som tidigare nämnts emellertid relativt statisk. Hon diskuterade visserligen historiska processer som att diskriminering motiverar att kvinnor som grupp bör ges närvaro i politiken. Men hon inrymde inte möjligheten att kvinnors och mäns erfarenheter kan konvergera och vad detta i så fall skulle betyda för politisk representation. Phillips utgick också från att aktörerna tar med sig sina erfarenheter in i parlamentet, men diskuterade inte om socialisationen fortsätter när aktörerna väl befinner sig där. Det finns alltså många ytterligare intressanta empiriska frågor att studera i relation till Phillips teori.

Om vi beaktar de minskade skillnaderna

mellan kvinnors och mäns substantiva representation som forskningen lyft fram, skulle denna minskade skillnad i politiskt intresse kunna vara en effekt av att skillnaden mellan kvinnors och mäns erfarenheter minskat. Om kvinnor lär sig, det vill säga socialiseras in i, att vara intresserade av omsorgsfrågor genom att de får erfarenhet av omsorg, skulle en liknande läroprocess kunna ske hos män. Detta leder fram till idén att undersöka om män med erfarenhet av omsorgsansvar, exempelvis genom föräldradeltidighet, utvecklar preferenser och prioriteringar i linje med det som traditionellt brukar anses vara kvinnors intressen.

Kön och omsorgserfarenhet särskiljs empiriskt

Teoretiskt innebär det att jag lösgör de två begreppen ”erfarenhet av omsorgsansvar” och ”kön” från varandra och betraktar dem som två företeelser som kan analyseras separat. Jag riktar alltså sökljuset mot en central del av Phillips teori och frågar om kopplingen mellan en specifik erfarenhet och politiska prioriteringar med nödvändighet är knutna till den *kvinnliga* kroppen? Eller kan erfarenheterna i sig vara betydelsefulla oavsett vilken kropp som hårbärgerar dem? Denna tes, om att erfarenhet av omsorgsansvar påverkar politiska prioriteringar oavsett biologisk kropp, kallar jag omsorgserfarenhet som universell mekanism.⁹ Universell syftar då på att den är tillgänglig för alla kroppar oavsett könstillhörighet.

Hur omsorgserfarenhet kan bli till omsorgsintresse

Eftersom denna tes fokuserar specifikt på erfarenhet av omsorgsansvar är det viktigt att utveckla hur dessa processer kan förstås. Joan Tronto (1994), som är politisk filosof, har utvecklat en modell för hur omsorg kan förstås som en process i fyra steg, där varje steg innehåller en särskild moralisk kategori:

1. aktören blir uppmärksam på att det finns ett behov av omsorg som behöver tillfredsställas – uppmärksamhet
2. aktören vidtar någon form av åtgärd för

⁹ Se även Stensöta (2004).

Kan minskade könsskillnader i politiska intressen bero på minskade skillnader i erfarenheter?

Påverkar erfarenhet av omsorgsansvar män på liknande sätt som kvinnor?

Föräldraledighet under ledamöternas tid i riksdagen undersöks

- att detta behov ska kunna tillfredsställas – ansvar
3. aktören utför själva arbetet med att tillfredsställa behovet – kompetens
 4. aktören förvissas sig om att personen som hade behovet faktiskt upplever att det har tillfredsställts – lyhörddhet.

Att vara föräldraledig och ta hand om barn innefattar alla dessa fyra steg. Barn har ständigt behov som den omsorgsansvariga föräldern behöver lära sig att bli lyhörd inför. När ett behov hos barnet väl har identifierats behöver föräldern skapa förutsättningar för att kunna tillfredsställa behovet, exempelvis genom att se till att det material som behövs för omvårdnad finns på plats, som blöjor, välling med mera. Därefter behöver föräldern utföra själva arbetet, det vill säga ta hand om barnet och försöka tillfredsställa dess behov. Slutligen måste föräldern förvissa sig om att barnets behov faktiskt också tillfredsställts, att man gissade rätt i vad som behövdes, annars får man börja om igen.

Ingen av dessa processer är biologiskt knuten till den kvinnliga kroppen. Det finns alltså inget som säger att inte också män kan tillägna sig erfarenhet på liknande sätt som kvinnor, eller att denna erfarenhet skulle få mindre politisk betydelse för män.

Flera av dessa steg har också tydliga kopplingar till politik. Att bli uppmärksam på behov är en del av politikeryrket, och för en aktör med omsorgserfarenhet kan dessa typer av behov komma att framträda tydligare. Att vidta någon åtgärd för att dessa behov ska tillfredsställas, är detsamma som att formulera politiska förslag för att hantera de problem man uppmärksammat. Om en aktör alltså utvecklar en mer nyanserad känslighet på det personliga planet när det gäller att bli uppmärksam på behov av omsorg och hur de kan tillfredsställas, är det möjligt att han eller hon kan använda sig av denna känslighet när de politiska intressena formuleras. Detta är egentligen i grunden vad teoretiker länge hävdat är upprinnelsen till kvinnors starkare intresse för omsorgsfrågor, även om processen vanligtvis diskuterats bredare och mindre precist än vad som beskrivits ovan, samt inkluderat fler processer.

Erfarenhet av omsorgsansvar kan ge ökad lyhörddhet inför omsorgsbehov

Omsorgserfarenhet under riksdagstiden

I analysen undersöks omsorgserfarenhet som föräldraledighet *under ledamöternas tid i riksdagen*. Analysen har alltså inte tagit hänsyn till om ledamöterna varit föräldralediga innan de blev riksdagsledamöter. Det betyder samtidigt att det är en relativt smal version av den större tesen att omsorgserfarenhet påverkar politiska prioriteringar som prövas empiriskt.

Kön, omsorgserfarenhet och politiska prioriteringar

För att fånga omsorgserfarenhet används riksdagsledamöternas föräldraledighet under deras tid i riksdagen. Föräldraledighet är en relativt stark indikator på att personen har haft omsorgsansvar för barnet. Det är en betydligt bättre indikator än att ha ”barn hemma”, ett mått som annars ofta används i frågeundersökningar. Registerdata på föräldraledighet har samlats in via riksdagens kansli. I vänstra delen i tabell 1 visas föräldraledigheten bland svenska riksdagsledamöter 1977–2010 uppdelat på mandatperiod, parti och kön. I högra delen av tabellen visas uttaget av föräldraledighet bland befolkningen i stort. Kolumnen längst till höger anger året för data på föräldraledigheten bland befolkningen.

Tabell 1 visar för det första att svenska riksdagsledamöter tar ut föräldraledighet. Att vara politiker i Sverige betyder alltså inte att man måste följa en traditionell manlig livsbana av enbart yrkesarbete – det går att kombinera med att skaffa barn och vara föräldraledig.

I internationell belysning finns det två viktiga förutsättningar för svenska ledamöters föräldraledighetsuttag, dels den könsneutrala och generösa föräldraförsäkringen som ger båda föräldrar möjlighet att vara hemma med barnen med ekonomisk ersättning som kompenserar för lönebortfall upp till en gräns. Dels systemet med ersättare i den svenska riksdagen, som gör att partierna inte förlorar på att låta sina ledamöter vara föräldralediga.

Att antalet föräldralediga är relativt lågt hänger troligtvis samman med medelåldern i riksdagen som indikerar att de flesta blir politiker efter småbarnsperioden.

Tabell 1: Föräldraledighet bland svenska riksdagsledamöter 1977–2010 uppdelat på kön och parti samt föräldraledighet i befolkningen 1974–2009 uppdelat på kön. K=kvinnor, M=män.

Föräldraledighet bland riksdagsledamöter						Föräldraledighet i befolkningen				År	
Mandatperiod	Procent kvinnor i riksdagen	Parti	Antal ledamöter som tagit föräldraledigt		Totalt antal månader som tagits ut		Procent föräldrar som tagit föräldraledigt		Procent dagar		
			K	M	K	M	K	M	K		M
1977–1978	23	-	2	0	7	0	-	-	100	0	1974
1982–1985	27	S	1	0	2	0	95	5	63	37	1980
		V	1	2	4	3					
1985–1988	31		0	0	0	0	77	23	94	6	1985
1988–1991	38	L	0	1	0	3	74	26	93	7	1990
1991–1994	33	NYD	1	0	5	0					
		L	0	2	0	7					
		S	2	0	6	0					
1994–1998	40	M	0	1	0	1	72	28	90	10	1995
		L	2	0	5	0					
		C	2	0	8	0					
		S	2	1	11	4					
1998–2002	43	M	0	2	0	2	62	38	88	12	2000
		L	1	1	2	2					
		KD	1	1	23	3					
		MP	1	0	1	0					
		S	2	2	15	4					
2002–2006	45	M	3	1	15	1	56	44	80	20	2005
		L	2	4	6	16					
		KD	0	2	0	4					
		C	2	2	16	4					
		MP	3	0	22	0					
		S	8	8	63	28					
		V	1	0	1	0					
2006–2010	47	M	2	3	12	7	56	44	78	22	2009
		L	0	1	0	6					
		C	1	4	3	22					
		MP	1	2	7	5					
		S	4	6	30	26					
		SD	1	0	3	0					
Total			44	46	260	148					

Kommentar: Kolumnen längst till vänster anger mandatperiod och refererar till uppgifterna om föräldraledighet hos riksdagsledamöterna. Kolumnen längst till höger anger år och refererar till uppgifterna om föräldraledighet i befolkningen. Partibeteckningarna är: S=Socialdemokraterna, V=Vänsterpartiet, L=Liberalerna, NYD=Ny Demokrati, M=Moderaterna, C=Centerpartiet. KD=Kristdemokraterna, MP=Miljöpartiet, SD=Sverigedemokraterna. En ledamot från KD har varit föräldraledig i 23 månader vilket är möjligt om man får flera barn under perioden.

För det andra visar tabell 1 att föräldraleddighetsuttaget ökar över tid vad gäller antalet ledamöter som är föräldralediga under en viss mandatperiod samtidigt som det breddas successivt till att innefatta ledamöter från allt fler partier. Om vi ser till männen är ledamöter från Vänsterpartiet och Liberalerna relativt tidigt ute med att ta föräldraledigt, vilket stämmer med att Liberalerna, och framför allt dess ungdomsförbund, var tidigt ute och förordade lika könsroller för kvinnor och män.¹⁰ Män inom de större partierna Socialdemokraterna och Moderaterna började ta ut föräldraledighet senare, under mandatperioden 1994–1998. När det gäller föräldraledighetens längd började kvinnor ta ut längre ledigheter från 1994–1998, medan det dröjde fram till 2002–2006 för män. Från 2002–2006 är föräldraledigheten bland riksdagsledamöterna relativt jämställd. Kvinnor har ett något högre uttag 2002–2006, men under den efterföljande mandatperioden 2006–2010 vänder detta och män får ett högre uttag både när det gäller antal föräldralediga ledamöter och antal lediga månader.

För det tredje kan man utifrån tabell 1 jämföra riksdagsledamöternas och befolkningens föräldraledighetsuttag. Som märks är riksdagsledamöterna mer jämställda än befolkningen. Detta kan tolkas som att politikerna går i bräschen för ett ideal om jämställt föräldraskap.

Riksdagsledamöternas fem mest prioriterade områden över tid

För att mäta riksdagsledamöternas politiska preferenser används data från Riksdagsundersökningarna.¹¹ Ofta anses politiska attityder vara mindre intressanta att undersöka än politiska handlingar, som voteringsringar, eftersom det i slutändan är politiska handlingar som formar politiken. Men politiska intressen är ett relevant mått i den här studien eftersom teorin handlar om att ledamöternas erfarenheter påverkar de frågor de för fram.

Tabell 2 visar riksdagsledamöternas fem mest prioriterade områden, uppdelat på kön och mandatperiod. Frågeformuleringen lyder ”Vilket eller vilka områden är du mest intresserad av?” Frågan besvaras med ett öppet svar, det vill säga inga givna svarskategorier. De tre första områdena eller frågorna som ledamöterna nämner har kodats och därefter summerats till bredare kategorier.

Tabell 2 visar visuellt å ena sidan att kvinnor sätter sociala frågor högt på rangordningen under hela mätperioden. Å andra sidan har det skett en tydlig ökning av manliga riksdagsledamöters rangordning av just sociala frågor över perioden. Från att inte alls ha nämnt denna kategori under 1985 och 1988, märks sociala frågor bland mäns topp-fem från 1994 och framåt. Vidare märks att ungdomsfrågor är högre prioriterat bland kvinnor och fluktuerar mellan andra och tredje plats under hela perioden. Ungdomsfrågor innefattar skolfrågor men också forskningsfrågor. Även här märks en högre rangordning bland manliga ledamöter från år 2002. Familjefrågor nämns inte lika ofta som intresseområde av ledamöterna.

Sociala frågor, familjefrågor och ungdomsfrågor är områden som teoretiskt kan länkas till omsorgserfarenhet. Sociala frågor är den bredaste kategorin och kan relateras till omsorg om barn såväl som till omsorg om alla människor i samhället.¹² Familjepolitik kan också relateras till omsorgserfarenhet men på ett något snävare sätt, eftersom omsorgen inriktas just på familjen och på möjligheterna att kombinera familj och förvärvsarbete.¹³ Även ungdomsfrågor kan räknas som ett politikområde som relaterar till föräldraerfarenhet, eftersom ungdomar också behöver tas om hand. Ungdomsfrågor är ett område som kan fånga upp intresse för barnen när de är lite större, det vill säga frågor om skola, ungdomsarbetslöshet och ungdomskriminalitet. Det var emellertid inte möjligt att skilja frågor om skola från frågor om högre utbildning och forskning, vilket gör att området blir relativt brett och även innefat-

¹⁰ Florin och Nilsson (1999).

¹¹ Enkäten har delats ut från Göteborgs universitet vid sju tillfällen: 1985, 1988, 1994, 2002, 2006, 2010 och 2014. 1998 delades ingen enkät ut eftersom finansiering saknades. Enkäten har hög svarsfrekvens, den hittills lägsta uppgår till 88 procent för år 2014.

¹² Kategorin sociala frågor innefattar områdena socialpolitik, pensioner, omsorg, välfärdssamhället, fördelningspolitik, segregation och äldrevård.

¹³ Kategorin familjefrågor innefattar familjefrågor och barnomsorg.

Kvinnliga riksdagsledamöter prioriterar sociala frågor högt

Tydlig ökning av manliga riksdagsledamöters prioritering av sociala frågor

Tabell 2: Riksdagsledamöternas fem mest prioriterade områden uppdelat på kön för åren 1985, 1988, 1994, 2002, 2006, 2010 och 2014.

År		Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3	Prioritet 4	Prioritet 5
1985	M	Ekonomi (88)	Arbete (57)	Industri (53)	Miljö (51)	Utrikespolitik/ säkerhet (33)
	K	Social (36)	Arbete (25) Ungdom (25)	-	Arbete (23)	Miljö (18)
1988	M	Ekonomi (55)	Miljö (47)	Utrikespolitik/ säkerhet (34)	Industri (33)	Kommunikation (31)
	K	Social (51)	Miljö (32)	Ungdom (21)	Ekonomi (20)	Decentralisering (19)
1994	M	Ekonomi (75)	Arbete (44)	Social (40) Industri (40)	-	Miljö (35)
	K	Social (51)	Ungdom (32)	Arbete (26)	Ekonomi (24)	Miljö (21)
2002	M	Social (36)	Ungdom (34)	Industri (28)	Ekonomi (27)	Arbete (16) Immigration (16) Lagar och juridik (16)
	K	Social (38)	Ungdom (33)	Familj (20)	Ekonomi (19) Industri (19)	-
2006	M	Arbete (50)	Industri (33)	Social (31) Ungdom (31)	-	Ekonomi (25)
	K	Arbete (40)	Social (39) Ungdom (39)	-	Industri (22)	Miljö (21)
2010	M	Arbete (37)	Ungdom (36)	Industri (35)	Social (34)	Ekonomi (31)
	K	Social (38)	Arbete (36)	Ungdom (31)	Industri (24)	Immigration (21)
2014	M	Arbete (39)	Industri (28) Ungdom (28)	-	Ekonomi (25)	Social (22)
	K	Arbete (41)	Social (37)	Ungdom (35)	Jämställdhet (27)	Miljö (18)

Kommentar: Tabellen baserar sig på en öppen enkätfråga om riksdagsledamöternas politiskt prioriterade områden. Svaren har därefter summerats till kategorier. Kolumnerna anger rangordning för kategorierna ett visst år uppdelat på kvinnor och män. Det totala antalet kategorier är 32 (utom för 2014 då det är 31). Siffrorna inom parentes anger antalet ledamöter som nämnt ett visst område. Riksdagen har totalt 349 ledamöter.

tar frågor med troligtvis annan dynamik.¹⁴

I den empiriska analysen undersöks om sambandet mellan kön och politiskt intresse för omsorgsrelaterade frågor förmedlas av *direkt* omsorgserfarenhet i form av föräldraledighet under tiden i riksdagen. Mer specifikt mäter jag om respondenterna har tagit ut föräldraledighet *under en månad eller mer* under sin tid i riksdagen under respektive mandatperiod eller under någon föregående mandatperiod. Variabeln är dikotom, det vill säga den mäter om riksdagsledamöter har (1) eller inte har (0) erfarenhet av föräldraledighet. Jag har inte tagit hänsyn till längden på föräldraledighet därutöver. Detta för att föräldraerfarenheten teore-

tiskt snarast kan tänkas ha ett tröskelvärde. När man väl utvecklat en känslighet för dessa frågor adderar inte ytterligare erfarenhet något till denna känslighet. Här har tröskelvärdet satts till en månads föräldraledighet.

Eftersom jag mäter föräldraledighet under riksdagsperioden är det vidare möjligt att respondenter varit föräldralediga innan de blev riksdagsledamöter, vilket analysen inte fångar upp. På grund av den relativt höga medelåldern i riksdagen är det sannolikt att en hel del riksdagsledamöter – särskilt kvinnor – varit föräldralediga tidigare. Detta undertrycker dock snarast effekten av föräldraledighet bland både kvinnor och män.

¹⁴ Kategorin ungdomsfrågor innefattar utbildning, forskning och teknik samt ungdomsfrågor.

Tidigare forskning om kvinnors starkare intresse för sociala frågor bekräftas

Manliga riksdagsledamöter är mindre intresserade av sociala frågor

Analysen börjar med att undersöka hur intresse för den bredaste omsorgskategorin, *sociala frågor*, kan förklaras av kön, ålder, partitillhörighet, föräldraledighet samt, märk väl, tidigare individuellt politiskt intresse genom en så kallad logistisk regression¹⁵ (se tabell A2 i appendix).

Resultaten visar för det första att det är mindre sannolikt att män uttrycker intresse för sociala frågor än att kvinnor gör det oavsett partitillhörighet. Detta stämmer med tidigare forskning som visat att kvinnor har ett starkare intresse för dessa frågor oavsett parti. Mer i detalj visar analysen av partitillhörighetens betydelse att det är högre sannolikhet att parlamentariker från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna uppger intresse för sociala frågor än parlamentariker från Moderaterna. Till viss del tycks alltså intresse för sociala frågor motsvara vänster–höger-indelningen i politiken. Analysen kontrollerar för tidigare individuellt intresse, vilket har en stark effekt.

När föräldraledighet samt ålder förs in i analysen visar sig föräldraledighet inte vara signifikant. Resultatet att manliga riksdagsledamöter har lägre sannolikhet att vara intresserade av sociala frågor kvarstår. I nästa steg undersöks om föräldraledighet modererar sambandet mellan kön och intresse för sociala frågor. Då visar sig denna interaktionseffekt inte vara signifikant, vilket betyder att påverkan av föräldraledighet på intresse för sociala frågor inte är signifikant olika för kvinnor och män.

Kvinnors intresse för sociala frågor påverkas inte av föräldraledighet

Kvinnliga riksdagsledamöters intresse för sociala frågor påverkas alltså inte av om de är föräldralediga under sin tid som riksdagsledamöter. Hur kan detta resultat förstås i relation till tidigare teoribildning? Som nämnts tar analysen inte hänsyn till om respondenterna varit föräldralediga innan de kom in i riksdagen.

Det är alltså möjligt att kvinnor i högre utsträckning än män varit föräldralediga innan de blev politiker och att detta slår igenom. Något som talar för detta är att medelåldern är relativt hög i riksdagen och de flesta blir politiker efter småbarnsåren. Det är vidare mycket ovanligt att kvinnor inte är föräldralediga alls när de får barn, vilket gör det troligt att de flesta mödrar i riksdagen har varit föräldralediga. I så fall skulle kvinnor påverkas av föräldraledighet på liknande sätt som män, det är bara det att den föräldraledigheten har tagits ut innan personerna kom in i riksdagen, varför den inte märks i analysen.

En annan möjlighet är att kvinnors intresse för sociala frågor härrör från andra socialiseringsprocesser tidigare i livet. Liknande socialiseringsprocesser som påverkar kvinnor att i högre utsträckning välja omsorgsorienterade utbildningar och yrken, kan också vara orsaken till kvinnliga riksdagsledamöters starkare intresse för sociala frågor.

Föräldraledighet ökar sannolikheten för socialt intresse bland män

För att åskådliggöra storleken på effekterna presenteras i tabell 3 marginaleffekter för sannolikheten att en parlamentariker har sociala frågor som politiskt intresseområde uppdelat på kön och erfarenhet av föräldraledighet.

Som framgår av nedersta raden i tabell 3 märks en större sannolikhet att kvinnliga ledamöter har sociala frågor som politiskt intresseområde. Det är 24 procents sannolikhet för att en kvinnlig ledamot har intresse för sociala frågor gentemot 18 procents sannolikhet för en manlig ledamot. Kolumnen längst till höger visar emellertid också att det finns en större sannolikhet att ledamöter med erfarenhet av föräldraledighet är intresserade av sociala frågor, 27 procent gentemot 20 procent för ledamöter utan denna erfarenhet.

Tabell 3 visar vidare att manliga ledamöter som varit föräldralediga är mer intresserade av sociala frågor än ledamöter som inte varit det. Det är 31 procents sannolikhet att manliga ledamöter med föräldraledighetserfarenhet

¹⁵ En logistisk regression är en metod som är speciellt utvecklad för att kunna räkna på sannolikheter för två olika ömsesidigt uteslutande, dikotoma utfall. Analysen har också gjorts som flernivåanalys med liknande resultat när det gäller effekternas riktning och signifikans.

Tabell 3: Sannolikheter för att riksdagsledamöter har sociala frågor som politiskt intresseområde uppdelat på kön och erfarenhet av föräldraledighet

	Manliga ledamöter	Kvinnliga ledamöter	Samtliga
Erfarenhet av föräldraledighet	31 %	22 %	27 %
Ingen erfarenhet av föräldraledighet	17 %	25 %	20 %
Samtliga	18 %	24 %	

Kommentar: Marginaleffekterna är beräknade utifrån modell 3 (M3) i tabell A2 i appendix där ålder, partitillhörighet och tidigare individuellt politiskt intresse inkluderats liksom mandatperiod. Samtliga övriga variabler är satta till medelvärden.

ska vara intresserade av sociala frågor. Sannolikheten för att manliga ledamöter utan föräldraledighetserfarenhet ska ha detta intresse är 17 procent.

Tendens att manliga riksdagsledamöters intresse påverkas av föräldraledighet

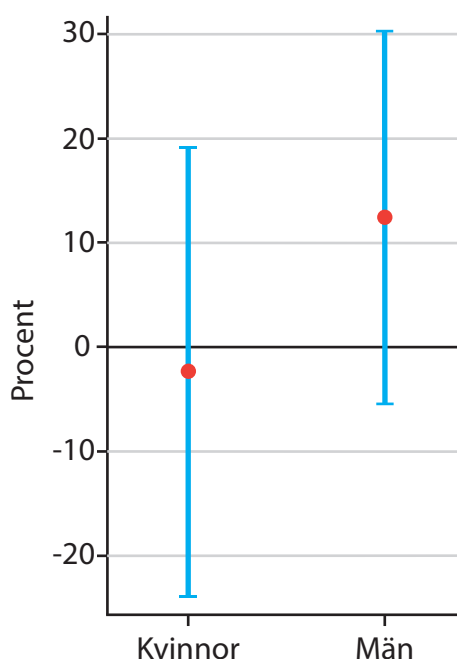
Den mest spännande frågan är naturligtvis om föräldraledigheten har någon effekt på mäns intresse för omsorgsfrågor. Figur 1 visar de genomsnittliga marginaleffekterna av föräldraledighet på kvinnors respektive mäns intresse för sociala frågor.

Figuren visar att värdet för män ligger längre från noll än värdet för kvinnor, vilket tolkas som att det för manliga riksdagsledamöter finns en *tendens* till att de påverkas positivt i sitt intresse för sociala frågor om de varit föräldralediga under sin tid i riksdagen. Termen "tendens" används eftersom punkten för hur män påverkas av föräldraledighet i sitt intresse för sociala frågor ligger betydligt längre från noll än kvinnornas punkt, samtidigt som linjerna som visar konfidensintervallen inte är helt skilda från noll, vilket innebär att interaktionseffekten inte är signifikant.

Intresse för familje- och ungdomsfrågor

Två ytterligare politiska kategorier från tabell 2 kan teoretiskt kopplas till omsorgserfarenhet, nämligen familjefrågor och ungdomsfrågor. Dessa två frågor har analyserats med hjälp av samma metod som användes i tabell A2 i appendix. När det gäller *familjefrågor* är män mindre intresserade av dessa frågor (motsvarande M1 i tabell A2) och detta resultat kvarstår i den slutgiltiga modellen (M3). Erfarenhet av föräldraledighet påverkar varken mäns eller

Figur 1: Genomsnittliga marginaleffekter av föräldraledighet under riksdagsperioden på intresse för sociala frågor.

Kommentar: Figuren är beräknad på kontrollvariablerna som inkluderats i modell 3 (M3) i den logistiska regressionen i tabell A2 i appendix.

kvinnors intresse för familjefrågor. När det gäller *ungdomsfrågor* har manliga ledamöter återigen ett initialt svagare intresse (M1), men i den mest utvecklade modellen (M3) är kön inte längre betydelsefullt. Slutsatsen blir att intresse för ungdomsfrågor inte har bäring på kön.

Tendens till att föräldraledighet under riksdagsperioden påverkar mäns intresse för sociala frågor positivt

Relativt jämställt föräldraledighetsuttag bland svenska riksdagsledamöter

Spelar jämställda riksdagsmän roll?

En första slutsats som kan dras av undersökningen är att den svenska riksdagen är relativt jämställd när det gäller uttag av föräldraledighet. Kvinnliga liksom manliga riksdagsledamöter från i stort sett samtliga partier är föräldralediga. Riksdagsledamöterna i Sverige är till och med mer jämställda i sitt föräldraledighetsuttag än befolkningen i stort, vilket kan tolkas som att politikerna går i bräschen för ett ideal om jämställt föräldraskap.

Samtidigt är det inte så många riksdagsledamöter som är föräldralediga totalt sett, vilket sannolikt hänger samman med den högre medelåldern i riksdagen som gör att de flesta blir riksdagsledamöter efter småbarnsåren.

När det gäller intresse för frågor som traditionellt kopplas samman med kvinnor, märks att manliga riksdagsledamöter har ett svagare intresse för sociala frågor (tabell 3) och det resultatet kvarstår rakt igenom analysen. Samma mönster märks för familjefrågor.

Det innovativa med denna analys har varit att föra in föräldraledighet och undersöka om den påverkar sambandet mellan kön och intresse för dessa frågor.

När det gäller kvinnliga riksdagsledamöter påverkas deras intresse intressant nog inte av föräldraledighet. Detta tolkas som att kvinnor socialiseras in i att prioritera dessa frågor redan tidigare i livet. En stark misstanke är att det sker genom tidigare föräldraledighet, innan de kom in i riksdagen, eftersom medelåldern i riksdagen är relativt hög och det är mycket ovanligt att kvinnor inte tar ut någon föräldraledighet. Det är alltså sannolikt att samtliga mödrar i riksdagen har tagit ut föräldraledighet vid någon tidpunkt i livet och att de därigenom fått omsorgserfarenhet. En annan möjlighet är att det handlar om bredare socialiseringsprocesser som också påverkar kvinnor att i högre utsträckning välja omsorgsorienterade utbildningar och yrken.

Bland manliga riksdagsledamöter märktes en tendens till att de *påverkas positivt* i sitt intresse för sociala frågor om de varit föräldra-

lediga under sin riksdagsperiod. Manliga riksdagsledamöter som har varit föräldralediga tenderar att vara mer intresserade av sociala frågor än ledamöter som inte varit föräldralediga under kontroll för ålder, partitillhörighet och tidigare intresse. För familjefrågor märktes inte samma tendens. Detta tolkas som att sociala frågor som bred omsorgsrelaterad kategori lättare adresseras av omsorgserfarenhet, medan den smalare kategorin familjefrågor, kanske kräver ytterligare eller annan typ av erfarenhet för att aktiveras.

Inom forskning om genus och representation diskuteras representation som något som skapas i en växelverkan mellan de representerade och deras representanter.¹⁶ I stället för att representanterna fångar upp något redan givet hos de representerade, bestämmer denna växelverkan vilka frågor som etableras mellan de representerade och de som representeras. Om dessa glasögon används för att betrakta undersökningens resultat kan det tolkas som att det skapats en arena för manliga politiker, där de kan manifesteras intresse för sociala frågor och samtidigt generera politisk legitimitet för dessa hållningar genom att vara föräldralediga.

I relation till Anne Phillips teori om närvarons politik visar studien att det finns en tendens till att erfarenhet av omsorgsansvar i form av föräldraledighet kan fästa även på manliga riksdagsledamöters kroppar och omsättas till politiska intressen på liknande sätt som vi förväntar oss att se hos kvinnliga riksdagsledamöter.

Analysen pekar också på att riksdagsledamöterna inte bara tar med sig erfarenheter från sin tidigare socialisation in i politiken, utan också fortsätter att socialiseras under sin tid som riksdagsledamöter, eftersom det är mäns erfarenhet av föräldraledighet under deras tid som riksdagsledamöter som undersökts. Detta öppnar upp för flera nya intressanta empiriska frågeställningar när det gäller hur kön, olika typer av erfarenheter och politiskt intresse hänger samman.

¹⁶ Celis m.fl. (2014).

Policyimplikationer

Resultaten är intressanta på flera sätt för beslutsfattare i näringsliv och förvaltning.

För det första är föräldraförsäkringen den för närvarande mest omdiskuterade jämställdhetspolitiska reformen, inklusive förslag om individualiserad föräldraförsäkring, eller ett utökat antal ”pappamånader”. Analysen visar att en mer jämställd föräldraförsäkring har tendens till bäring på omsorgselaterade normer hos män, vilket stärker uppfattningen att det är en viktig policy för att öka jämställdheten.

För det andra kan resultaten vara intressanta för förvaltningsorganisationer och andra organisationer. Om en arbetsplats ger möjlighet för män att vara föräldralediga kan det potentiellt få positiva efterverkningar för hela organisationen i form av starkare prioritering av omsorgsvärden, vilket bör ligga i linje med mål om hållbara arbetsförhållanden, som lägre sjukskrivning.

För det tredje kan resultaten tala för att utöka verktygen i arbetet med jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsintegrering är den dominerande strategin i Sverige för att öka jämställdheten inom den offentliga sektorn vad gäller den service den erbjuder medborgarna och hur den arbetar (SOU 2015:86). Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsfrågor ska hanteras av ordinarie beslutsfattare i organisationer när de tar ordinarie beslut. Ett centralt verktyg i analyser av jämställdhetsintegrering är att jämföra grupperna kvinnor och män, för att bli uppmärksam på skillnader som därefter kan undersökas vidare. Resultaten i den här rapporten indikerar att det kan vara värdefullt att inte bara undersöka skillnader mellan kvinnor och män, utan även undersöka skillnader mellan föräldralediga och icke föräldralediga, för att fördjupa jämställdhetsdiskussionen.

Referenser

- Baekgaard, Martin. 2010. ”Self-selection of Socialization? A Dynamic Analysis of Committee Member Preferences”. *Legislative Studies Quarterly*, 35(3): 337–359.
- Barnello, Michelle A. och Kathleen A. Bratton. 2007. ”Bridging the Gender Gap in Bill Sponsorship”. *Legislative Studies Quarterly*, 32(3): 449–474.
- Bergqvist, Christina, Elin Bjarnegård och Pär Zetterberg. 2015. ”When Class Trumps Sex: The Social Democratic Intra-Party Struggle Over Extending Parental Leave Quotas in Sweden”. *Social Politics*, doi: 10.1093/sp/jxv017.
- Beckwith, Karen och Kimberly Cowell-Meyers. 2007. ”Sheer Numbers, Critical Representation. Thresholds and Women’s Political Representation”. *Perspectives on Politics*, 5(3): 553–565.
- Borchorst, Anette, Ann-Dorte Christensen och Birte Siim. 2002. ”Diskurser om køn, magt og politik i Skandinavien”, s. 246–266 i Borchorst, Anette (red.) *Kønsmagt under forandring*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bratton, Kathleen A. och Leonard P. Ray. 2002. ”Descriptive Representation, Policy Outcomes, and Municipal Day-care Coverage in Norway”. *American Journal of Political Science*, 46(2): 428–437.
- Bratton, Kathleen A. och Stella M. Rouse. 2011. ”Networks in the Legislative Arena: How Group Dynamics Affect Cosponsorship”. *Legislative Studies Quarterly*, 36(3): 423–460.
- Celis, Karen, Sarah Childs, Johanna Kantola och Mona Lena Krook. 2014. ”Constituting Women’s Interest through Representative Claims”. *Politics and Gender*, 10(2): 149–174.
- Childs, Sarah. 2006. ”The Complicated Relationship between Sex, Gender and the Substantive Representation of Women”. *European Journal of Women’s Studies*, 13(1): 7–21.
- Engels, Friedrich. 2010 (ursprungligen 1877). *The Origin of the Family, Private Property and the State*. New York. Penguin Classics.
- Florin, Christina och Bengt Nilsson. 1999. ”Something in the Nature of a Bloodless Revolution”. I Torstendahl, Rolf (red.) *State Policy and Gender System in the Two German States and Sweden 1845–1989*. Opuscula Historica Upsaliensia 22.

Mer jämställd föräldraförsäkring kan öka mäns intresse för omsorgsfrågor generellt

- Fraser, Nancy. 1995. "From Redistribution to Recognition? Dilemmas of Justice in a 'Post-Socialist' Age". *New Left Review*, 212, July–August.
- Griffin, John D., Brian Newman och Christina Wolbrecht. 2012. "A Gender Gap in Policy Representation in the U.S. Congress?" *Legislative Studies Quarterly*, 37(1): 35–66.
- Jónasdóttir, Anna G. 1991. *Love Power and Political Interests*. Doktorsavhandling, Göteborg Studies in Politics 25, Göteborgs universitet.
- Kaufmann, Karen. 1999. "The Changing Politics of American Men: Understanding the Sources of the Gender Gap". *American Journal of Political Science*, 43(3): 864–887.
- Lissabonfördraget 2002. Senast kontrollerad January 11, 2016. http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.1.5.pdf.
- Lovenduski, Joni och Pippa Norris. 2003. "Westminster Women: The Politics of Presence". *Political Studies*, 51(1): 84–102.
- Mansbridge, Jane. 1999. "Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent 'Yes'". *The Journal of Politics*, 61(3): 628–657.
- Pateman, Carol. 1989. *The Sexual Contract*. Stanford: Stanford University Press.
- Phillips, Anne. 1995. *The Politics of Presence*. Oxford: Oxford University Press.
- Pitkin, Hanna F. 1972. *The Concept of Representation*. Berkeley: University of California Press.
- Schwindt Bayer, Leslie och Peverill Squire. 2014. "Legislative Power and Women's Substantive Representation". *Gender and Politics*, 10(4): 622–658.
- Skjeie, Hege. 1992. *Den politiske betydningen av kjønn. En studie av norsk topp-politikk*. Institutt for Samfunnsforskning, Oslo University.
- SOU 2015:86. *Mål och myndighet – En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken*. Stockholm: Fritzes.
- Stensöta, Helena Olofsdotter. 2004. *Den empatiska staten. Jämställdhetens inverkan på daghem och polis 1950–2000*. Doktoravhandling, Göteborg Studies in Politics 85, Göteborgs universitet.
- Swers, Michele. 2001. "Understanding the Policy Impact of Electing Women: Evidence from Research on Congress and State Legislatures". *Political Science & Politics*, 34(2): 217–220.
- Tronto, Joan C. 1994. *Moral Boundaries. A Political Argument for an Ethic of Care*. New York: Routledge.
- Wendt Höjer, Maria och Cecilia Åse. 1999. *Politikens paradoxer. En introduktion till feministisk politisk teori*. Lund: Academia Adacta.
- Williams, Melissa. 1998. *Voice, Trust and Memory*. Princeton: Princeton University Press.
- Wängnerud, Lena. 2015. *The Principles of Gender Sensitive Parliaments*, London: Routledge.
- Washington, Ebonya. 2008. "Female Socialization: How Daughters Affect their Legislator Fathers". *American Economic Review*, 98(1): 311–332.
- Young, Iris Marion. 1998. *Justice and the Politics of Difference*. Princeton: Princeton University Press.

Appendix

Tabell A1: Antal ledamöter som uttrycker intresse för sociala frågor, familjefrågor och ungdomsfrågor uppdelat på år, totalt antal samt antal män.

	1985		1988		1994		2002		2006		2010	
	Totalt	Män	Totalt	Män	Totalt	Män	Totalt	Män	Totalt	Män	Totalt	Män
Intresse för sociala frågor	54	18	81	30	91	40	74	36	70	31	72	34
Intresse för familjefrågor	15	3	17	3	9	2	29	9	6	3	12	4
Intresse för ungdomsfrågor	53	28	45	24	57	25	67	34	70	31	67	36

Tabell A2: Förklaringar till riksdagsledamöters intresse för sociala frågor, 1985–2010. Stegvis logistisk regression.

	M1	M2	M3
Man	-0,38* [-1,80]	-0,40* [-1,85]	-0,48* [-2,15]
Ålder	0,01 [0,99]	0,01 [0,99]	0,01 [0,98]
Vänsterpartiet	1,04* [2,36]	1,06* [2,40]	1,01* [2,26]
Socialdemokraterna	0,60* [1,95]	0,61* [2,03]	0,60* [1,98]
Centern	0,66 [1,67]	0,69* [1,75]	0,69* [1,69]
Liberalerna	0,44 [1,08]	0,42 [1,04]	0,41 [1,01]
Kristdemokraterna	0,50 [0,78]	0,47 [0,74]	0,46 [0,72]
Miljöpartiet	-0,29*** [-6,29]	-0,23 [-0,20]	-0,16 [-0,15]
Föräldraledighet (FL)	–	0,47 [1,07]	-0,09 [-0,13]
FL X kön	–	–	0,96 [1,12]
Ledamotens tidigare intresse för sociala frågor (dummy)	2,12*** [9,49]	2,10*** [9,45]	2,08*** [9,34]
N	704	704	704
Prob > chi2	0,00	0,00	0,00
Cons	-2,06*** [-6,29]	-2,06*** [-3,69]	-2,75** [-3,45]
Pseudo R2	0,1819	0,1840	0,1861

Kommentar: Könsvariabeln är kodad så att kvinna=0 och man=1 för att effekten bland manliga riksdagsledamöter ska framträda tydligt. När det gäller partier är Moderaterna referenskategori, vilket betyder att alla effekter av partier relaterar till utfallet för moderata riksdagsledamöter. För samtliga modeller kontrolleras för mandatperiod som dummy. Standardfelen är klustrade på individnivå. Sverigedemokraterna är inte med i analysen eftersom "tidigare intresse" utesluter personer som endast suttit en period i riksdagen. En flernivåanalys visar på resultat i samma riktning och med liknande signifikans. Signifikansnivåer: *p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001.